

shore opposite Littleton Island, the most northerly breeding site reported to RØEN. We were particularly interested in searching Inglefield Land, up to the outflow of the Humboldt Glacier, because much of the lowerlying parts of that area resemble goose breeding localities on Ellesmere and Baffin Islands. But, although we searched inland and along the coast, we could only find one more family, on a lake well inland, at about 79° 03' N, 66° 45' W. Though we cannot claim, that there were no other Snow Geese in Inglefield Land at the time of our visit, we believe it to be most unlikely, that any substantial number were breeding or moulting there in 1969.

On July 27, 1969, we searched all the relatively low lying areas with surface water from just north of Cape Brevoort (82° 02' N, 59° 50' W) south to Fossil Bay (80° 50' N, 65° 10' W), without finding any Snow Geese. We were unable to continue that search further south because of bad weather, but maps and aerial photographs suggest that there can be few potentially suitable places for geese in southwest Washington Land.

We are indebted to Dr. U. RØEN for help in amplifying and correcting this note and to Mr. JEAN JUST for permission to publish his observations. We were assisted in our own observations by F. ALLISON, R. DEBLICQUY and H. HERMKENS.

J. D. HEYLAND, H. BOYD

DANSK RESUMÉ: Bestanden af Stor Snegås (*Anser caerulescens atlanticus* KENNARD) er øget væsentligt i de sidste 20 år. Ved St. Lawrence floden blev der talt 66.000 fugle d. 1. maj 1969. For at undersøge om en øget grønlandsk bestand var ansvarlig for en del af denne bestandsøgning

foretog forfatterne flyvninger efter Snegæs i Nordvestgrønland i sommeren 1969. Området omkring Thulebasen kunne ikke besøges. De største mængder af Snegæs sås ved søerne ved Iterdlagsuag ved McCormick bugten (ialt ca. 500 gamle fugle og ca. 25 kuld gæslinger). Inglefield land blev gennemgået ret grundigt, men kun en Snegåsfamilie blev fundet. Området mellem Kap Brevoort og Fossil bugten blev ligeledes gennem søgt forgæves. Luftfotos tyder på, at der er få potentielle ynglepladser i det sydvestlige Washington land. Det konkluderes, at yngleområdet for Stor Snegås i Nordvestgrønland stadig er meget begrænset, og at antallet af udvoksede Snegæs næppe har oversteget 1000 i juli 1969.

IAGTTAGELSE AF SKRIGEØRN (*Aquila pomarina/clanga*)*, SANDSYNLIGVIS LILLE, VED SKAGEN I PÅSKEN 1968

Utvivlsomt det samme eksemplar af Skrigeørn (*Aquila pomarina/clanga*), sandsynligvis Lille, sås ved flere lejligheder i perioden 6. til 15. april 1968 ved Skagen. Den sås som regel på det store hede- og sømråde, der ligger lige syd og sydvest for Grenen og oftest i lav glideflugt hen over heden, således at det var umuligt at følge dens færden over større afstande. Ifølge andenhåndsoplysninger trak den ud fra Grenen sammen med våger (*Buteo sp.*) d. 15. om eftermiddagen.

H. BRANDT O. LÆSSØE P. THOMSEN
S. K. VESTERTJELE

SUMMARY: A Spotted Eagle (*Aquila pomarina/clanga*)*, probably Lesser, was observed on several occasions between 6. and 15. April 1968 at Grenen, the northernmost point of Jutland.

Anmeldelser

HEINZ MENZEL: Der Wendehals (*Jynx torquilla*). Die neue Brehm-Bücherei 392. (100 p., 54 fig.). — A. Ziemsen, Wittenberg Lutherstadt 1968. Pris: DM 7,60.

Et varieret arbejde, både egne iagttagelser og kompilation, over Vendehalsen og dens liv. Forf. begynder med nogle almene bemærkninger og nævner her skulderfjertegningens lighed hos den, Natravnen og 3 ugler. I de næste kapitler omtales bl.a. geografisk variation, udseende, navn og halsbevægelser, biotop og bestandtæthed. Arten er først og fremmest knyttet til åbne træbevoks-

ninger med rigelige myreforekomster. Ynglebiologien beskrives indgående i alle faser, ledsaget af talrige gode fotografier, hvoraf et par viser, at vendehalsen kan undlade at kaste en tidligere benytters rede materiale ud af et okkuperet hul. Tilstedeværelse af forskellige mystiske smågenstande i vendehalsereeder kan endnu ikke tydes tilfredsstillende; et sted fandt en medarbejder 2 døde unger med glassplinter i maven. I de følgende afsnit omtales bl.a. føde, træk og ringmærkning, alder, snyltere og fjender, stemme og fældning. 2 fund af gøgeunger nævnes kort. I det ene tilfælde, Neumark 1933, havde snylteren måttet give op over for værtsfuglens store kuld;

da den havde forladt reden, indeholdt denne 2 levende vendehalseunger og 4 rådnede æg. Bag i bogen findes en god bibliografi og sagregister.

LØPP.

F. HAVERSCHMIDT: *Birds of Surinam*. (XXIX + 445 pp., 40 farvetavler og talrige tekstfigurer udført af PAUL BARRUEL, 30 sorttavler med fotografier, 1 kort). – Oliver & Boyd, Edinburgh & London 1968. Pris: 252 sh.

Med denne pragtfuldt udstyrede og grundigt gennemarbejdede monografi er endnu et led føjet til det fuglerige Sydamerikas ret sparsomme række af moderne ornithologiske oversigtsværker. Forf. har i udpræget grad haft 2 tilværelser. Juraen, som han i sin tid valgte som studium, formåede ikke at fortrænge den interesse for fuglene, han altid har haft. Han har en rig ornithologisk produktion bag sig, og for D.O.F. er han gammel kending; her dukkede han allerede op 1927 (cf. Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 21: 136), men navnemæssigt forkert placeret, og han forsvandt igen. I begyndelsen af 1940-erne blev han påny medlem af D.O.F. Efter at han var blevet udnævnt til dommer i Paramaribo 1946, har han haft fast ophold i Surinam, og i 1958 blev han retspræsident. Ind imellem domsforhandlingerne har han fået tid til at studere områdets fuglefauna og til at samle ca. 8.700 fugle i 537 arter; præparationen har hans hustru hjulpet ham med.

I bogens indledningstekst omtales først landets topografi og klima, derefter tidligere ornithologiske undersøgelser, hvoraf de ældste er fra begyndelsen af 1800-tallet. I 1900-tallet er disse studier drevet med betydelig større intensitet, ikke mindst af forf. og hans medarbejdere; men adskillige nyopdagelser kan endnu ventes. Af de 602 fuglearter, der er registreret fra Surinam, er 60 uomtvistelig trækgæster; af de resterende 542, der kaldes potentielle ynglefugle, er yngel endnu kun påvist af 234 eller ca. 43 %. Indledningen afsluttes med redegørelse for fredningsbestemmelser, der dog næppe kan håndhæves i den indre del af landet, hvis sparsomme og spredte befolkning er ubetinget afhængig af jagten. Nogle udlagte reservater, varierende i størrelse fra 6.000 til 160.000 ha, nævnes også.

I hovedteksten, der er på 422 sider, omtales Surinams fugle i systematisk rækkefølge, begyndende med tinamuer og lappedykkere og sluttende med tangarer og finkefugle. Ved de enkelte former oplyses kendetegn, opholdssted og livsvaner, yngleforskel, føde og udbredelse i den udstrækning, der er muligt. Selvsagt varierer omtalernes omfang fra art til art i takt med oplys-

ningsgrad og behov. Billederne er et kapitel for sig. De er både smukke og gode og vel reproducerede. Selv om forf. og kunstner har siddet på hver sin side af Atlanterhavet uden mulighed for personlig kontakt, har resultatet af denne »holandsk-franske alliance«, som forf. selv udtrykker, været godt.

LØPP.

DAVID ARMITAGE BANNERMAN & W. MARY BANNERMAN: *History of the Birds of the Cape Verde Islands. Illustrated in colour by D. M. REID-HENRY & P. A. CLANCEY. Birds of the Atlantic Islands IV*. (XXXI + 458 pp., 49 tavler, hvoraf 18 i farver, en del tekstfigurer). – Oliver & Boyd, Edinburgh 1968. Pris: 126 sh.

Den ornithologiske litteratur er igen blevet beriget med en meget smuk bog af dette sympatiske og flittige ægtepar, uagtet begge parter forlængst har nået alderen for et særdeles vel fortjent otium. I indledningen findes et par systematisk ordnede fuglelister, kort over øgruppen og en god bibliografi. De Kapverdiske Øer har en lang række endemiske former, adskillige underarter og blandt fuglene 2 arter. Af dem er Razo-lærken *Alauda razae* den mest bemærkelsesværdige, idet den kun træffes på øen Razo, hvis flademål vel er omkring det halve af Amagers; men den er højere, da den er af vulkansk oprindelse, og den er meget vanskelig at komme i land på. Den anden er Dohrns Rørsanger *Acrocephalus brevipennis*, der er kendt fra 3 af de Kapverdiske Øer, 2 større og 1 mindre.

Hovedteksten starter med en kort oversigt, skrevet af områdets guvernør. Derefter følger redegørelser for øgruppens opdagelse og ornithologiske undersøgelser fra 1784 til dato samt nogle almenzoologiske betragtninger. De næste 2 afsnit handler om vegetation og sommerfugle, skrevet af henholdsvis L. GRANDVAUX BARBOSA og N. D. RILEY; det sidste er ledsaget af en smuk farvetavle. Herefter kommer udskrifter fra forff.s dagbøger om deres rejse til de Kapverdiske Øer januar–marts 1966; de indeholder gode omtaler af de forskellige øer, deres natur og fuglefauna og fornøjelige noter om folkelivet. Det er et tørt og artsfattigt område. Listen over ynglefuglene når ikke op på 50. De oceaniske former er rigt repræsenteret, men ikke kystfuglene; måger og tern mangler totalt som rugende, og af vadefugle yngler kun former fra det tørre steppelands som Ørkenløber *Cursorinus cursor* og Hvidbrystet Præstekrave *Charadrius alexandrinus* regelmæssigt. Yngel af Stylteløberen er også påvist; men den ruger næppe konstant.

300 sider af bogen er helliget en »annotated list of the birds and field notes«, begyndende med stormsvaerne og sluttende med spurvene. Teksten er velskrevet og personligt præget, men alligevel med rig udnyttelse af andre forskeres resultater. Her skal især nævnes abbed RENE DE NAUROIS, der f.eks. står for nyere oplysninger om Razo-lærken, som BANNERMAN måtte give afkald på at se i naturen, og han vil forhåbentlig kunne klarlægge de kapverdiske glenters mystiske status; men det går nok ikke uden lidt hjælp af patroner og udstoppergrejer. Bag i bogen findes registre over latinske, engelske og portugisiske fuglenavne og en række tilføjelser til »Birds of the Atlantic Islands« II-III. Som angivet ovenfor indgår den foreliggende bog i denne serie, og den knytter sig naturligt til de foregående bind (cf. Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 1964, 58: 54; 1967, 61: 114); men her har en eller anden foretogsom tilrettelægger desværre fået held til at vende op og ned på titelblad og rygtitel, heldigvis dog uden at ændre bogens udseende iøvrigt, så private brugere vil formentlig irriteres mindre end bibliotekernes katalogisatorer. LØPP.

DAVID LACK: *Ecological Adaptions for Breeding in Birds*. (409 pp., 45 tekstfigurer.) – Methuen & Co, London 1968. Pris: 84 sh.

En vigtig bog for enhver, der arbejder med fuglenes ynglebiologi. Hensigten med dette oversigtsarbejde har navnlig været fortolkninger af de talrige problemer, som har interesse i denne forbindelse, således hvordan en art bærer sig ad med at opnå en tilstrækkelig stor ungeproduktion til eksistensens fortsættelse.

Hovedteksten falder i 2 større afsnit, et om redepladsernes spredning og bindinger mellem de sammenparrede individer og et om kuld- og ægstørrelser samt vækstforhold. De er opdelt i henholdsvis 14 og 11 kapitler på først og fremmest økologisk grundlag; omfattende og begrænsede emner behandles i vekslende rækkefølge, og dette kan nok virke lidt uoverskueligt ved første øjekast. Som eksempler på kapiteloverskrifter kan nævnes: Spredning af reder hos spurvefugle, vade- og kystfugle, kolonirugende havfugle, redesnyltere, æg og vækst hos vadefugle. Der er foretaget en grundig gennemarbejdning af de enkelte områder både på basis af egne erfaringer og efter indholdet af et stort kildemateriale, nævnt i litteraturlisten, som er på 28 sider. Gentagelser har været umulige at undgå i denne noget blandede opstilling; men i en bog af dette tilsnit, som vist kun de færreste læser fra ende til anden uden pause, kan lejlighedsvis repetitioner være

gavnlige. Efter hovedteksten følger 19 appendices på tilsammen 50 sider, hvor et væld af oplysninger er givet i overskuelig form.

Illustrationerne er dels diagrammer, som tørt og præcist viser, hvad de skal, dels nydelige tegninger af ROBERT GILLMOR, der nok gennemgående ikke giver væsentligt mere, end hvad en normal fantasi kan tvinges til at præstere; men de er smukke og tiltalende blikfang, og de er indsat, hvor det er hensigtsmæssigt at have dem, så teksten huskes. Der er meget i denne bog, som kan tages op til debat, og formentlig vil den inspirere talrige forskere i tiden fremover. LØPP.

Søer og moser i Københavns Vestegn (Danske Naturlokaliteter 1, 1968), En naturhistorisk undersøgelse af Gundsømagle Sø (Danske Naturlokaliteter 2, 1969). (Henholdsvis 52 og 46 sider). – Udgivet af »Natur og Ungdom« – Danmarks Feltbiologiske Ungdomsforening, København.

De store mængder af faunistisk materiale, som i disse år indsamles, kan vanskeligt rummes i de »gamle« tidsskrifter. Foreningen »Natur og Ungdom« har med udsendelsen af disse to hefter startet en serie, som forhåbentlig vil fortsætte med endnu en lang række numre. Man har her kulegravet to områder indenfor storbyens rækkevidde, hvor en naturbeskrivelse virkelig er påkrævet. Hefterne beskriver indgående områdernes flora og fauna, hvor fuglene indtager en fremtrædende plads. Desuden har man fremdraget forhold som f. eks. bebyggelse, færdsel og forurening, og med kort er områderne blevet defineret, således at materialet vil være til uvurdelig nytte for landskabsplanlæggere. A. H. J.

HANS SKOTTE MØLLER: *Midtjyllands Fugle. – Ornithologiske undersøgelser i Midtjylland*. Meddelelse no. 2. (103 pp.). – Silkeborg 1970.

Denne gennemgang af fuglelivet i området indenfor byerne Bjerringbro, Hammel, Skanderborg, Tørring, Brande, Herning og Karup viser på forbilledlig måde, hvorledes ornithologer, der arbejder i gruppe, kan præstere et uhyre værdifuldt materiale. Efter en topografisk beskrivelse af området gives en udførlig artoversigt, hvor der under hver art gengives den foreliggende viden om forekomst. Hovedvægten er lagt på undersøgelser i de senere år, især 1969, da omkring 40 ornithologer og andre interesserede indsamlede oplysninger om yngleforekomster. For hver art er

anført ynglebestandens størrelse, som man med kendskab til biotopernes areal har beregnet ud fra kvantitative tællinger i og tildels udenfor selve området. Tallene for visse småfugle er naturligvis behæftet med meget stor usikkerhed, men giver utvivlsomt et rigtigt billede af de enkelte arters »relative« andele af fuglefaunaen.

A. H. J.

BERNT LØPPENTHIN: Danske ynglefugle i fortid og nutid (609 pp.). – Odense Universitetsforlag 1967. Pris: 104,70 kr.

Med denne særdeles interessante bog har dansk ornitologi fået et værk i hænde, der med udpræget grundighed belyser fuglenes indvandring, forekomst og livsvilkår i Danmark. Der er ingen tvivl om, at det mange år frem i tiden vil blive bogen, man konsulterer og refererer til, når det drejer sig om danske ynglefugles forhold i nyere og navnlig ældre tid.

Forfatteren har brugt mange år til litteraturstudier, gennemgang af samlinger, samtaler med andre ornithologer o. s. v. Resultatet er blevet en bog, der indeholder et sådant væld af oplysninger, vurderinger og konklusioner, at den simpelt hen er en guldgrube for folk, der interesserer sig for det historiske perspektiv i vore ynglefugles udvikling.

Bogen er opdelt i 3 store hovedafsnit. Først omtales det danske landskab og dets fuglefauna i de forskellige tidsperioder fra istiden og op til nutiden. Der gøres rede for faunaens sammensætning i relation til klima- og kulturperioder, og de enkelte arters formodede indvandringstidspunkt søges belyst. Dette sidste bliver dog i mange tilfælde lidt for spekulativt, og som helhed står dette første afsnit som det relativt svageste i bogen.

Til belysning af fuglenes indvandring til Danmark efter istiden anvender forfatteren i udstrakt grad fund af subfossile knogler, idet han prøver at sammenholde disse fund med det, vi ved om klimaet og vegetationsdækket i de enkelte tidsperioder. De ret omfattende bopladsfund (især fra Maglemose- og Ertebøllekulturene), der udgør hovedparten af fundene, fortæller dog sikkert mere om, hvad folk har levet af, end hvilke arter, der har ynglet de pågældende steder, ligesom det naturligvis ikke er muligt ud fra knoglefund at bevise, om fuglene har været ynglefugle eller blot trækgæster.

LØPPENTHIN mener, at mindst 14 arter har kunnet leve i den isfri del af Vestjylland under sidste istid, hvor der fandtes et terræn, der minder om visse egne af Grønland i dag. Blandt disse kan det tænkes, at Gråanden har ynglet her i landet uafbrudt siden, således at arten måske har været

dansk ynglefugl siden næstsidste istids ophør for ca. 100.000 år siden.

Den successive indvandring af fuglearter til landet, efter at isen trak sig tilbage, er behandlet ret indgående i kronologisk rækkefølge. Blandt mange værdifulde afsnit må imidlertid opfattelsen af tidspunktet for indvandringen af åbentlandsfuglene kritiseres. Således påpeges det, at arter som Sanglærke og Hjejle først er indvandret til landet i løbet af middelalderen, idet tilstrækkelig skov ikke var ryddet før. Her må det fremhæves, at store hedestærkninger allerede fandtes tidligt i jernalderen. Indvandringen af vore kystrugende ternearter fastlægges af forfatteren til årene 1200-1600 på trods af, at man med sikkerhed kender til forekomst af sandflugt i kystområderne ca. tusind år før. Vi må derfor formode, at former med så stor spredningsevne som ternerne har kunnet invadere sådanne terræner og andre træløse områder, som f. eks. mange af vore småholme på et tidligere tidspunkt.

At der i Danmark virkelig er foregået betydelige ændringer i fuglefaunaens sammensætning ses blandt andet af det forhold, at siden år 1900 er ikke mindre end 15 arter, der ikke tidligere ynglede her i landet, blevet regelmæssige ynglefugle. Vi kan endda komplettere listen over disse arter med yderligere 4, der først i slutningen af 60'erne for alvor er etablerede, nemlig Sortspætte, Sjagger, Skægmejse og Gråsiken.

Af fugle, der siden 1850 er fundet ynglende første gang eller har været i fremgang her i landet, opstilles en liste på 74 arter, medens en tilsvarende over arter, der er uddøde eller har været i tilbagegang, kun omfatter 44 (enkelte er repræsenteret på begge lister). LØPPENTHIN opfatter kulturelle påvirkninger som vigtigste faktorer i de ændringer, der har fundet sted i fuglenes udbredelse. Således nævnes alene 17 arter, der er indvandret som følge af anlæggelse af nåletræsplantager. Klimaændringer tillægges ikke nogen større betydning, idet det for fuglenes vedkommende »drejer sig om dyr med højt udviklet varmeregulation, og de må stort set anses for dårlige klimaindikatorer« (p. 60-61); unægtelig en alt for nem måde at omgås disse problemer.

I sidste del af det første hovedafsnit gives en kort omtale af arter, hvis udbredelsesgrænser ligger i Danmark eller ret nær vore nuværende grænser. Af arter, der kan benævnes som sydlige, har vi 43, af østlige 9 og endelig er der 16 nordlige.

Det andet store hovedafsnit omfatter zoogeografiske aspekter. I dette afsnit søger forfatteren at lokalisere oprindelsesstedet for alle siden istiden ynglende danske fuglearter. Til forskel fra f. eks. VOOUS, der lægger den recente udbredelse til grund for inddeling i faunatyper, forsøger

LØPPENTHIN at tage hensyn til spredningsvejene, således at arter med en i dag ret vid udbredelse indpasses i en mere snæver faunatype.

Indenfor de zoogeografiske regioner behandles kun de palæarktiske provinser, og der gøres rede for de inddelingsmåder, der har været anvendt i tidens løb. Der omtales også de vigtigste istids-refugier i Middelhavsområdet, nemlig det atlantiske og det pontiske, der på grund af deres adskilte beliggenhed har givet ophav til dannelse af såkaldte artspar. De mange smårefugier, som DE LATTIN opstiller på basis af insekternes recente udbredelse, betragter LØPPENTHIN med rette som uanvendelige i ornitologisk henseende. Endvidere nævnes muligheden for isolation af visse arter i et vestnorsk refugium under sidste istid. Bjergirrisken tages som mulig eksempel (p. 118), og artens udbredelse i dag sandsynliggør da også en sådan antagelse. Fjeldrypen kunne måske også være nævnt i den forbindelse.

Den palæarktiske regions inddeling i provinser afviger en del fra tidligere zoogeografers, navnlig de sydlige steppe- og ørkenområder. Forfatteren opstiller således en meget omfattende eremisk provins, han kalder iransk. Hertil må dog nævnes, at der indenfor dette område findes omfattende strækninger med skovkarakter, således bl. a. det område, der ofte betegnes turkestansk.

Oprindelsesstedet for kosmopolitiske arter som Fiskeørn og Slørugle er naturligvis vanskelig for ikke at sige umulig at udrede. Det er derfor u hensigtsmæssigt at betegne dem som værende af henholdsvis sarmatisk og sydboreal faunatype. Ligeledes er det noget tvivlsomt at kalde 4 arter, der yngler i et bælte fra Europa tværs over Sibirien til Stillehavet for manchuriske faunaelementer. For den ene af disse, Lundsangeren, er det oplagt forkert, idet den population, der yngler i det østasiatiske område, tilhører en selvstændig art, *Phylloscopus plumbeitarsus*. Det viser sig efter nyere undersøgelser, at de to arter lever sympatrisk i et område vest for Baikalsøen.

Et meget interessant afsnit omhandler de arter, hvis oprindelige hjem er bjergområder. De bør, mener LØPPENTHIN, korrekt benævnes som palæorine faunaelementer, idet det ofte anvendte udtryk palæomontan er en kombination af græsk og latin («Palaios» = gammel er græsk og »montanus» = hjemmehørende i bjerge er latin). Flere arter, der yngler i Danmark, tilhører denne faunatype, således f. eks. Skærpiber, Bjergvipstjert og Husrødstjert.

Det sidste af de tre store hovedafsnit omfatter 400 sider systematisk gennemgang af de i materialet inddragne fuglearter. Under hver enkelt art er omtalt dens udbredelse, lidt om dens økologi, eventuelle subfossile fund samt hele dens historiske udvikling i Danmark. Navnlig indenfor det

sidstnævnte felt ligger LØPPENTHINS store styrke, idet hans enorme litteraturkendskab og ornitologiske dømmekraft kommer til sin ret.

I et indledende afsnit gives en udmærket oversigt over de vigtigste ornitologiske skikkelser i Danmark, fra ERIC PONTOPPIDAN (1698-1764) til folkene i begyndelsen af vort århundrede.

Fra den omfattende fremstilling, som bogens systematiske afsnit udgør, er det naturligvis kun muligt i denne forbindelse at omtale enkelte punkter, som falder særligt i øjnene.

Skarvens, Kongeørnens, Fiskeørnens, Tredækkerens, Rovternens og Nøddekrigens historie her i landet er simpelt hen eminent behandlet. Ligeledes påvisningen af, at ægsamlerne, i modsætning til det, mange mener, ingen reel betydning har haft for den Sorte Storks og Havørnens forsvinden fra Danmark.

Indvandringen af Spætmejsen til Skandinavien efter istiden er ifølge LØPPENTHIN for begge racers vedkommende foregået i borealtiden ad en sydlig vej, og han tager hermed afstand fra andres tidligere fremsatte formodninger om indvandring direkte fra øst tværs over Ancylussøen af den hvidbugede race, *Sitta e. europaea*.

Den Hvide Stork indgår ikke i folkeviserne ligesom den er påfaldende fåtallig i danske stednavne (Tranen optræder 3 gange så hyppigt og Raven 11 gange). Dette tolkes sikkert med rette derhen, at Storken sandsynligvis først er indvandret til landet på et relativt sent tidspunkt, formodentlig et godt stykke op i middelalderen. Iøvrigt tillægges klimaændringer ingen afgørende betydning for storkebestandens svingninger, dette på trods af den fremgang, man konstaterede i den kontinentale klimaperiode i 1930'erne. LØPPENTHIN betragter gennemgående klimatiske faktorer som havende en meget begrænset effekt på de ændringer af faunaen, der har fundet sted. End ikke tilbagegangen for kontinentale arter som Høgesanger og Rødrygget Tornskade, mener han kan være forårsaget af maritimiseringen. DURANGO, der tydeligt har vist en klimatisk afhængighed for sidstnævnte art, omtales overhovedet ikke.

Vedrørende Sandtørnen tager LØPPENTHIN fornuftigt afstand fra en formodning, han tidligere ligesom professor SPÄRCK har givet udtryk for, nemlig at denne art her i landet er en relict fra postglacial varmetid. Når det drejer sig om dyr med så stor spredningsevne som fuglene, der viser en så udpræget dynamik i deres udbredelsesforhold, er teorier om isolation af enkelte småbestande af arten i flere tusind år, uden at der er væsentlige fysiske eller økologiske barrierer indenfor det samlede udbredelsesområde, ikke acceptable. Af ægte relikter blandt fuglene kan vi i Norden måske kun tale om Mellemlagspætten,

der kan tænkes at have levet isoleret fra den mellemeuropæiske population i længere tid.

De i mange tilfælde lidt for kategoriske bemærkninger, der præger teksten, navnlig vedrørende forskellige arters forekomst og eventuelle chancer for indvandring til landet, kunne med fordel være udeladt. Således står der (p. 408), at »Vindroslen er aldrig påvist som dansk ynglefugl, og det er nok lidet sandsynligt, at den bliver det«. Om Skægmejsen forudsiges det (p. 452), at »varig bosættelse kan der næppe blive tale om«. Ligeledes må følgende udsagn nok tages med noget forbehold: At tilbagegangen for Alm. Ryle mere skyldes konkurrence end klima, at Bjergvipstjerten kun kan trives her i landet, hvor mennesket udnytter vandkraften, at Grønsiskenen kun yngler her hjemme i år med særlig gode næringsbetingelser, at Støren næppe kan undvære menneskets virksomhed på vore breddegrader, at Hulduen er udbredt over praktisk taget hele landet, samt at der skulle være interspecifik konkurrence mellem Sydlig Blåhals og Nattergal.

Der omtales et ægkuld af Tinksmed, der ifølge en ægsamler »med 95 % sikkerhed« kan henføres til Dobbeltbekkasin. Udtalelser af en så vilkårlig karakter burde næppe være refereret, ligesom ud nævnelser af de berømte og meget omtalte »CHAPMAN'ske Pelikaner« til Skestorke tilsyneladende bygger på et alt for løst grundlag.

Når man tager LØPPENTHINS forsigtighed ved anerkendelse af tvivlsomme iagttagelser i betragtning, er godkendelse af Dværgfalk som ynglefugl på Læsø i 1851 (pp. 76 og 231) på basis af materiale sendt til KJÆRBØLLING fra birkedommer GAD, svær at forstå, når man samtidig læser, at samme GAD i ornithologisk henseende ofte var ret fantasifuld.

Af ting, der må opfattes som rene forglemmelser, kan eksempelvis nævnes: LYNEBORG JENSENS fiskehejreundersøgelse (1954), BEHREND'S supplement til LØPPENTHINS egen Rørdrumundersøgelse og Skærpiberens forekomst på Hesselø i nyere tid.

I betragtning af den uhyre stofmængde, som bogen omfatter, er de fremførte eksempler på ting, der kunne have været behandlet anderledes, kun at opfatte som mere eller mindre uheldige indslag, der drukner i det væld af interessante og positive oplysninger, der præger bogen. Stoffets udmærkede disposition er et andet kendetegn, der sammen med et fornuftigt sprogbrug gør bogen let læselig. Der er ingen tvivl om, at vi her har

fået en hånd- og opslagsbog over danske ynglefugle, der vil indgå som en klassiker i dansk ornithologisk historie.

TOMMY DYBBRO

H. J. FRITH: *Waterfowl in Australia*. (328 pp., talrige illustrationer). – Angus & Robertson Ltd. (Sydney, London, Melbourne), 1967. Pris £ 5.0.0.

Litteraturen om Australiens andefugle har hidtil indskrænket sig til tidsskriftsartikler fra de senere år samt større værker, f. eks. DELACOUR »The waterfowl of the World«. I det nævnte værk er de givne oplysninger yderst sparsomme og til tider direkte misvisende, hvilket FRITH flere gange påpeger i sin bog. Efter nogle generelle kapitler om gruppen som helhed, levestedernes udbredelse, conservation og feltkendetegn går forfatteren igang med en beskrivelse af hver enkelt af de 23 andefuglearter, kontinentet rummer. Hver enkelt har fået en yderst grundig behandling, idet bl. a. følgende forhold belyses: Navne, beskrivelse, størrelse, stemme, feltkendetegn, levested, udbredelse og trækbevægelser, føde, ynglevirksomhed samt artens status. Udbredelseskort, spektrogrammer, sort-hvide fotografier og smukke og vellignende farveplancher af arterne forhøjer værdien af dette fortrinlige værk.

A. H. J.

FINN SALOMONSEN: *Nordens Ynglefugle i Farver* (288 pp. med 209 fotografier af ERIC HOSKING og talrige tegninger af Robert Gillmor). – Politikens Forlag 1968. – Pris 24,- kr.

Bogen er en bearbejdelse med henblik på nordiske forhold af den engelske originaludgave »Nesting Birds, Eggs and Fledglings in Colour«. Bogen prydes af en række meget smukke farvefotografier, hovedsageligt af fugle på rede, samt af mange nydelige og instruktive tegninger. Teksten beskriver i kortfattet form hver arts udseende, ynglebiotop, rede, æglægning, unger og udbredelse. Disse korte beskrivelser rummer virkelig mange facts, og med hensyn til yngleforhold er den et fortræffeligt supplement til f. eks. »Europas fugle«. Den kan anbefales alle slags ornithologer.

A. H. J.